

I. Czytanie ze zrozumieniem

Artykuł [Wacława Sobieskiego] *Walka o ujście Wisły* („Rok Polski”, 1918, nry 2-3) przypominał w historycznym aspekcie nasze dążenia do uzyskania dostępu do morza i na tym tle sugerował wzmożenie zainteresowań dla problemu włączenia Gdańska jako okna na świat w organizm państwowy odradzającej się Polski.

Najbardziej istotnym i centralnym w tej publicystyce punktem, któremu Sobieski poświęcił szczególnie wiele wysiłku pisarskiego, a także samodzielnych studiów, stała się osoba i ideologia T. Kościuszki. W postaci Naczelnika naród polski umęczony, a jednocześnie żyjący nadzieją odrodzenia się własnego bytu niezależnego, widział symbol swych dążeń do niepodległości i samodzielnego życia oraz uosobienie najszlachetniejszego Polaka. Stąd też stulecie zgonu jego stało się w r. 1917 ogólnonarodową manifestacją.

Wśród lawiny publikacji poświęconych Kościuszcze zespół prac Sobieskiego, opublikowanych w latach 1917-1919, miał własną wymowę. Spojrzenie historyka krakowskiego na biografię wodza insurekcji 1794 r. było podwójne. Dało mu okazję określenia wzorca swego bohatera, który pragnąc zapewnić niepodległość i suwerenność narodu swego nie wiązał się z żadną postronną potencją - ani z Napoleonem, ani z jego zwycięzcą carem Aleksandrem. Było to uderzenie w obóz aktywistów, choć jasne jest, że bez takiego czy innego wsparcia z zewnątrz Polska zdana na własne siły nie była w stanie zdobyć się na niepodległość. Tu miecz Sobieskiego, zmierzający do pograżenia aktywistów, był obosieczny, był mieczem Damoklesa.

W działaniu Sobieskiego krył się nadto drugi zasadniczy motyw wewnętrzny - pragnienie pokrzepienia serc, wiania w społeczność otuchy, wiary we własną żywotność i niespożytość przez ukazanie Kościuszki jako wielkiej siły polityczno-moralnej, osobowości, która pozostaje niezłomna mimo zawodów i niepowodzeń. W tym optymistycznym akordzie zmierzał Sobieski do ujawnienia raz jeszcze swego stanowiska w animującej wówczas społeczeństwo walce o rewizję pesymistycznej oceny własnej przeszłości.

Henryk Barycz, *Historyk gniewny i niepokorny. Rzecz o Wacławie Sobieskim*. Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978, s. 287-288.

1. Zamieszczony tekst omawia sprawę:

- A) publicystyki Wacława Sobieskiego B) kształtu odrodzonej Polski
 C) dostępu Polski do morza D) walk o niepodległość Polski

2. Wacław Sobieski w swych pracach poświęcił uwagę:

- A) wyprawie Napoleona do Rosji B) represjom carskim w zniewolonej Polsce
 C) oddziaływaniu Kościuszki na polski naród D) dążeniu Polaków do wolności

3. Autor tekstu uważa, że Polska w walce o wolność potrzebowała:

- A) pomocy innych państw B) upadku obozu aktywistów
 C) bohatera na miarę Kościuszki D) nadziei i otuchy

4. Manifestacja w 1917 roku była wynikiem:

- A) klęski Napoleona w Rosji B) zwycięstwa rewolucji rosyjskiej
 C) nastrojów zniewolonego społeczeństwa D) radości z włączenia Gdańska do Polski

5. Artykuł „Walka o ujście Wisły” odkrywał przed czytelnikami:

- A) metody walki z zaborcą B) źródła nadziei i wiary
 C) historię walk polsko-rosyjskich D) przebieg manifestacji w 1917 roku

6. W „Walce o ujście Wisły” Sobieski zajął stanowisko w społecznej dyskusji dotyczącej:

- A) budowaniu szczęśliwej ojczyzny B) przebiegu polskich granic
 C) przebiegu insurekcji kościuszkowskiej D) rozrachunku z przeszłością

II. Nauka o języku

7. Zdaniem współrzędnie złożonym jest wypowiedzenie:

- A) Kto marzy o dalekich podróżach, jest romantykiem.
 B) Nie przyszedł do teatru, gdyż uczył się historii.
 C) Uważnie słuchała, dlatego nie popełniła żadnego błędu.
 D) Gdy wszyscy wyszli, wzięliśmy się do pracy.

8. Wypowiedzenie *Wyjechali w góry albo są teraz nad morzem.* - jest zdaniem współrzędnie złożonym:

- A) łącznym B) rozłącznym C) przeciwstawnym D) wynikowym

9. Zdaniem podrzędnie złożonym podmiotowym jest wypowiedzenie:

- A) Nikt nie znał człowieka, który wtargnął do sali. B) Tylko ten człowiek mógłby tak postąpić.
 C) Kiedy minęła północ, jakiś człowiek zajrzał do sali. D) Później okazało się, że nikogo tu nie było.

10. Zdaniem podrzędnie złożonym orzecznikowym jest wypowiedzenie:

- A) Powiedział nam, że jest zmęczony. B) Dzień był taki, że nikt nie chciał pozostać w domu.
 C) Postępowali tak, że wszyscy mieli ich dość. D) Dostaliśmy wiadomość, że nadciąga sztorm.

11. Wypowiedzenie *Chociaż jest biedny, nie skarży się na swój los.* - jest zdaniem podrzędnie złożonym okolicznikowym:

- A) celu B) przyczyny C) warunku D) przyzwolenia

12. Błędnie został utworzony imiesłów:

- A) pomagawszy   B) stanąwszy   C) wzięwszy   D) zabrawszy

13. Imiesłów przymiotnikowy bierny można utworzyć od wszystkich czasowników:

- A) dokonanych   B) niedokonanych   C) przechodnich   D) nieprzechodnich

14. Błędnie zbudowano zdanie:

- A) Idąc drogą, chłopiec kopał piłkę.   B) Patrząc w okno, przeszkadzała jej firanka.
 C) Pisząc list, wspominała dawne czasy.   D) Biegając do szkoły, zgubiła chusteczkę.

15. Mową zależną jest zdanie podrzędnie złożone:

- A) dopełnieniowe   B) przydawkowe   C) orzecznikowe   D) podmiotowe

16. Dialektyzmy są stosowane w literaturze w celu nazwania:

- A) osiągnięć technicznych   B) wiejskich realiów
 C) elementów obszaru miejskiego   D) środowiska naukowego

17. Neologizmy w naszej mowie świadczą o:

- A) ubóstwie językowym mówiącego   B) braku wykształcenia osoby mówiącej
 C) przyporządkowaniu języka ścisłym regułom   D) nieustannym rozwoju języka

18. Neologizm znajduje się w zdaniu:

- A) Mój brat jest programistą.   B) Chłopy orały ziemię.
 C) Ona nie ma więcej nad piętnaście років.   D) Pokosz, co mosz w drugi ryncel!

III. Literatura

19. Harpagon (w komedii Moliere pt. „Skąpiec”) zarzucał swemu synowi:

- A) rozrzutność   B) nieuctwo   C) nieśmiałość   D) niezaradność

20. Ukazany w „Skąpcu” model patriarchalnej rodziny polegał na tym, że:

- A) ojciec zapewniał rodzinie szczęście i dobrobyt   B) dzieci wspólnie z ojcem decydowały o losie rodziny
 C) dzieci same rozwiązywały swoje problemy   D) ojciec narzucał rodzinie ustalone przez siebie prawa

21. Balladyna, tytułowa bohaterka dramatu J. Słowackiego, wyrzuciła matkę z zamku, ponieważ:

- A) nigdy jej nie kochała   B) wstydziła się jej pochodzenia
 C) nie miała pieniędzy na jej utrzymanie   D) podejrzewała ją o spisek

22. Grabiec zginął z rąk Balladyny, ponieważ:

- A) nie chciał dopuścić do jej ślubu z Kirkorem   B) przystroił się w koronę Popielów
 C) zdradził Pustelnikowi jej tajemnicę   D) stanął na czele wrogich państwu wojsk

23. Klara, bohaterka komedii pt. „Zemsta”, zażądała od Papkina:

- A) kwiatu paproci   B) kanarka w złotej klatce
 C) zaczarowanego pierścienia   D) krokodyła

24. Komizm w „Zemście” jest wywołany m.in.:

- A) zachowaniem Waclawa   B) ubiorem Podstoliny
 C) ripostami Dyndalskiego   D) przechwałkami Papkina

25. W rozmowach bohaterów powieści pt. „Syzyfowe prace” wciąż pojawia się wątek:

- A) bitwy pod Grunwaldem   B) polskiej emigracji
 C) powstania styczniowego   D) mitycznego Syzyfa

26. Recytacja „Reduty Ordon” przez Zygiera podczas lekcji języka polskiego spowodowała, że uczniowie:

- A) założyli koło teatralne   B) zaczęli pisać wiersze
 C) zainteresowali się historią Polski   D) przystąpili do szkolnego strajku

27. Tytuł opowiadania A. Czechowa „Kameleon” odzwierciedla:

- A) umiejętność dostosowania się do okoliczności przez bohatera
 B) zainteresowanie bohatera warunkami życia zwierząt w miejskim ZOO
 C) protest bohatera przeciw częstym zmianom w jego życiu
 D) dążenie bohaterów do stabilizacji i unormowania własnych spraw

28. W opowiadaniu A. Czechowa pt. „Śmierć urzędnika” czytamy o tarapatach człowieka spowodowanych przez:

- A) chorobę   B) nieżyczliwe osoby   C) katastrofę kolejową   D) kichnięcie

29. Alek, bohater książki pt. „Kamienie na szaniec”, zginął podczas:

- A) akcji pod Arsenałem   B) przesłuchiwania przez gestapo
 C) ulicznej łapanki   D) ataku na niemiecki posterunek

30. „Kamienie na szaniec” to książka, która należy do gatunku zwanego:

- A) parabolą   B) powieścią historyczną
 C) zbeletryzowanym reportażem   D) esejem literackim